

EU:n ja Kanadan välinen laaja- alainen talous- ja kauppasopimus (CETA)

Kaivoslakityöryhmän kokous

18.2.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Yleistä

- **EU:n ja Kanadan välinen laaja-alainen talous- ja kauppasopimus (CETA) tuli väliaikaisesti voimaan 21. syyskuuta 2017, sen jälkeen, kun EU:n jäsenvaltiot (neuvoston kokouksessa) ja Euroopan parlamentti olivat hyväksyneet sen. Täysimääräisesti ja lopullisesti sopimus tulee voimaan vasta, kun kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat ratifioineet sen.**
- **CETA sopimus on luonteeltaan sekasopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltioiden ja osittain Euroopan unionin toimivaltaan. Tästä syystä sopimus pitää hyväksyä kaikkien jäsenmaiden parlamenteissa. Unionin toimivaltaa kuuluvia kysymyksiä voidaan soveltaa väliaikaisesti. Investointisuoja on jaettua toimivaltaa, eikä sitä sovelleta ennen kuin kaikki jäsenmaat ovat sopimuksen hyväksyneet.**

Sopimuksen katteesta

- **Sopimuksen investointeja koskeva kahdeksas luku vastaa sisällöltään varsin pitkälti perinteisiä investointien edistämistä ja suojaamista koskevia sopimuksia, vaikka se tässä onkin osa laajempaa vapaakauppasopimusta.**
- **Sopimus on yleissopimus eikä siinä ole yksityiskohtaisia velvoitteita eri sektoreille, esimerkiksi kaivossektorille.**
- **Sopimus ei kuitenkaan kata julkisia palveluja. Suomi on tehnyt sopimuksen sitoumuksiin sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja sekä lakisääteistä työeläkevakuutusta koskevia varauksia. Lisäksi Suomi on tehnyt sopimukseen rajoituksen lääkkeiden jakelupalveluiden ja vähittäismyyntin sekä alkoholin vähittäismyyntimonopolin osalta.**
- **Erona on se, että CETA pitää sisällään investointien markkinoillepääsyn sopimuksen kahdeksannen luvun B osassa.**

Investointiriidat

- **Markkinoillepääsy ei ole investointisuojan kohteena eikä sijoittajalla ole mahdollista haastaa sopimusvaltiota riitojenratkaisuun markkinoillepääsyvelvoitteiden rikkomisesta.**
- **Sijoittaja voi viedä sopimusvaltion riitojen ratkaisuun sopimuksen C jakson syrjimättömän kohtelun velvoitteen rikkomisesta. Käytännössä tämä tarkoittaa kansallisen kohtelun ja/tai suosituimmuuskohtelun velvoitteita.**
- **Sijoittajalla on myös oikeus käyttää sopimuksen riitojenratkaisua sopimuksen D jakson investointien suojaa koskevien velvoitteiden rikkomisesta.**

Kansallinen kohtelu ja MFN

- **Kansallisen kohtelun velvoite edellyttää kohtelua, joka on vähintään yhtä edullinen kuin kohtelu, jonka sopimusvaltio myöntää samanlaisissa tilanteissa omille sijoittajilleen ja niiden sijoituksille.**
- **Suosituimmuuskohtelun velvoite edellyttää kohtelua joka on vähintään yhtä edullinen kuin kohtelu, jonka se myöntää samanlaisissa tilanteissa kolmannen maan sijoittajille ja niiden sijoituksille.**
- **Sopimusvaltioilla on kuitenkin edelleen oikeus säädellä oikeutettujen politiikan tavoitteiden saavuttamiseksi, kuten kansanterveyden, turvallisuuden, ympäristön tai yleisen moraalin suojelemiseksi, sosiaalista suojelua tai kuluttajansuojaa varten sekä kulttuurin monimuotoisuuden edistämiseksi ja suojelemiseksi.**

Kohtuullinen ja oikeudenmukainen kohtelu

- Sijoittajalle on myönnettävä sopimuksen piiriin kuuluvien sijoitusten osalta kohtuullinen ja oikeudenmukainen kohtelu ja täysi suoja ja turva.
- Tämän velvoitteen rikkomus voi olla oikeussuojan epäämistä rikos-, siviili- tai hallinnollisessa menettelyssä; oikeusturvan perustavanlaatuisia rikkomuksia, mukaan luettuina avoimuuden perustavanlaatuisen rikkomisen oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä; ilmeistä mielivaltaisuutta; kohdennettua syrjintää ilmeisen väärin perustein, kuten sukupuolen, rodun tai uskonnollisen vakaumuksen perusteella; sijoittajien huonoa kohtelua, kuten pakottamista, painostamista ja häirintää.
- Osapuolet tarkastelevat säännöllisesti tai osapuolen pyynnöstä kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun velvollisuuden sisältöä ja voivat siten määrittää, että jokin muukin kuin edellä mainittu voi olla kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun velvollisuuden rikkomus.

Täysi suoja ja turva

- **Sijoittajalle voidaan tietyin edellytyksin maksaa korvauksia esimerkiksi aseellisen selkkauksen, yhteiskunnallisten levottomuuksien, poikkeustilan tai luonnonkatastrofin seurauksena syntyvistä tappioista.**
- **Sijoitusta ei saa kansallistaa tai pakkolunastaa suoraan tai epäsuorasti muuten kuin yleisen edun vuoksi; lain mukaisesti; syrjimättömästi sekä ripeää, asianmukaista ja riittävää korvausta vastaan.**

Sijoittajan ja sopimuspuolen välinen riitojenratkaisumenettely

- **Sijoittajan ja valtion välinen mahdollinen riita ratkaistaan sopimuksen nojalla muodostetussa tuomioistuimessa. Kannetta ei kuitenkaan voi nostaa, jos sijoitus on tehty vilpillisen menettelyn, salaamisen, lahjonnan tai oikeuden väärinkäytön kautta.**
- **Riita pyritään mahdollisuuksien mukaan ratkaisemaan sovintoteitse. Sovittelusta, tuomioistuimen asettamisesta ja itse riidan käsittelystä on CETA sopimuksessa tarkat ja yksityiskohtaiset määräykset.**
- **Markkinoillepääsyä koskevat riidat käsitellään sopimuspuolten välillä.**

Kiitos

Kimmo Sinivuori, kaupallinen neuvos
Ulkoasiainministeriö
Taloudellisten ulkosuhteiden osasto
kimmo.sinivuori@formin.fi